

Сєвідов В.П.

кандидат сільськогосподарських наук,

доцент, докторант,

Державний біотехнологічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ПОМІДОРУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Вирощування овочевих культур має велике значення для забезпечення продовольчої безпеки країни. Адже велика кількість мікроелементів і основна частина вітамінів потрапляє до організму людини саме зі свіжих або перероблених овочів. Основне місце серед овочевих культур відкритого ґрунту в Україні займають помідори, які у 2020 році вирощували на площі майже 72 тис. га (15 % від загальної площі). У закритому ґрунті помідори займають друге місце після огірків і вирощуються на площі 2,8 тис. га (40 % від загальної площі). За останні роки помітна тенденція до запровадження у тепличних господарствах України сучасних енергозберігаючих технологій, що сприяє підвищенню їх урожайності та ефективності виробництва.

Важливим елементом підвищення ефективності овочівництва для будь-якої країни є організація виробництва і інтенсифікація галузі. Але ефективний розвиток овочевого господарства держави в певній мірі

залежить від стандартів організації виробництва і рівня інтенсифікації галузі [1].

Безперечно, за інтенсивного способу вирощування культур гостро стоїть питання щодо їх якості та екологічної безпечності. Для вирощування екологічно безпечної продукції необхідно знати основні біологічні особливості культури – вимоги до тепла, світла, вологи, ґрунтових умов та елементів живлення [2].

Основними заходами забезпечення якості продукції є дотримання оптимальних умов вирощування овочів, як-то розробка доз мінеральних добрив на основі потенційної врожайності і даних агрохімічного аналізу ґрунту та внесення знижених доз азоту при основній заправці ґрунту і переважно за рахунок органічних добрив [3]. Проблема родючості ґрунту є важливою і актуальною. Добрива, зрошення, обробіток ґрунту, чергування культур у сівозміні, інші агротехнічні прийоми значною мірою впливають на основні показники стану ґрунту, а саме на вміст у ньому органічної речовини, макро- та мікроелементів, мікробіологічну діяльність, інші важливі властивості родючості, що в свою чергу не може не позначитися на урожайності культур, зокрема томатів [4].

Відзначається суттєвий вплив мінеральних добрив і на рівні врожаю овочевих культур. Багато дослідників вказують на те, що на частку добрив у можливому прирості врожаю припадає до 70-75 %, тобто добрива є одним із технологічних прийомів, який найбільше впливає на підвищення не тільки продуктивності, а і якості вирощеної продукції [5]. Багато науковців вказують на позитивні результати отримані в ході досліджень по дослідженню впливу умов вирощування на показники родючості ґрунту та приріст врожаю культур в результаті використання комбінованих систем удобрення, а саме мінеральних добрив з органічними [6].

Згідно досліджень деяких авторів [7] врожаї овочевих культур без внесення добрив зменшуються на 25-40 %. Поряд з тим, відмічено, що застосування 1 ц NPK підвищує врожайність овочевих культур на 50-70 ц/га. Автори відзначають, що, при цьому, покращуються показники якості продукції, продовжується термін зберігання, підвищується родючість ґрунту [8].

Таким чином збільшення виробництва овочів, а також підвищення його економічної ефективності на сучасному етапі можливі лише за інноваційного розвитку галузі [9]. Основою цього, на думку багатьох науковців є науково обґрунтовані сівозміни, використання всіх видів органічних добрив, з приділенням належної уваги сидератам, обмежене застосування мінеральних, екологічно безпечна система захисту рослин, широке використання біологічних заходів і засобів, диференційована

система обробітку ґрунту з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов та сортогенетичних потреб рослини [10].

У нинішніх умовах, застосування інтенсивних технологій виробництва дозволяє вирішити велику кількість питань пов'язаних з гарантуванням високої якості та екологічної безпеки продукції. Задля забезпечення екологічної безпеки вирощених плодів потрібно враховувати всі біологічні особливості культури до факторів зовнішнього середовища, зокрема показників мікроклімату в теплиці, ґрунтових умов та режимів живлення рослин. Адже найбільший вплив на показники врожайності та якості помідорів має оптимізація умов живлення рослини. В цілому досягнення високого рівня ефективності вирощування помідорів та забезпечення вимог стандартів якості потребує дотримання екологічної безпеки виробництва, шляхом використання комбінованих систем живлення та біологічних методів захисту рослин.

Список використаних джерел:

1. Sievidova, I. Factors affecting the functioning of wholesale markets for vegetable products. *Agrosvit*. 2018. Vol. 2. P. 28–32.
2. Васенина Г.В. Агрометеорологические условия формирования овощных культур. Москва, 1986. С. 100–105.
3. Олійник Т.І., Севідова І.О. Овочівництво захищеного ґрунту в контексті забезпечення продовольчої безпеки України : моногр. Харків : Майдан, 2012. 232 с.
4. Технології вирощування овочевих культур при краплинному зрошенні в умовах Півдня України : рекомендації / М.І. Ромащенко, В.М. Корюненко, О.Г. Меливонець [та ін.]. Київ, 2006. 123 с.
5. Камински Э. Проблемы экологии в механизации растениеводства. *Тракторы и с.-х. машины*. 2001. № 1. С. 42.
6. Амелин А.А., Амелина С.Е., Соколов О.А., Хорн Дж. Накопление нитратов растениями под действием комплекса внешних и внутренних факторов. *Агрехимия*. 1996. № 9. С. 23–30.
7. Бирагова Н.Ф. Основные источники поступления тяжелых металлов в окружающую среду. *Хранение и переработка сельхозсырья*. 2003. № 6. С. 35–36.
8. Жученко А.А., Перина В.С., Грати В.Г. и др. Влияние экспериментальных факторов среды на изменчивость вегетативной и генеративной систем гибридов томата. *Экологическая генетика растений и животных*. ИТИИ НЦА. Кишинев, 1984. С. 117–118.
9. Севідов В. Інноваційні складові сталого розвитку галузі овочівництва у Харківській області. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Аерономія*. 2016. № 20. С. 82–86.
10. Рекомендации по применению удобрений для получения планируемых урожаев высокого качества овощных культур на искусственных субстратах и их компонентах в защищенном грунте / Н.М. Глунцов, Л.В. Дмитриева, С.Л. Макарова [и др.]. Москва : ЦИНАО, 1991. 51 с.